

## CYNGOR SIR YNYS MÔN

<b>CYFARFOD:</b>	PWYLLGOR SAFONAU
<b>DYDDIAD:</b>	8 Mawrth 2017
<b>TEITL YR ADRODDIAD:</b>	Diweddariad ar bresenoldeb yr Ombwdsman yn Fforwm Pwyllgor Safonau Gogledd Cymru
<b>PWRPAS YR ADRODDIAD:</b>	Adrodd yn ôl i'r Pwyllgor Safonau ar gyflwyniad yr Ombwdsman a chwestiynau ar 17.10.2016
<b>ADRODDIAD GAN:</b>	Mared Wyn Yaxley, Cyfreithiwr – Llywodraethu Corfforaethol
<b>SWYDDOG CYSWLLT:</b>	Mared Wyn Yaxley, Cyfreithiwr – Llywodraethu Corfforaethol (Ext 2566)

### 1. CYFLWYNIAD A CHEFNDIR

Ar 17 Hydref 2016 roedd Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru yn bresennol yng nghyfarfod Fforwm Pwyllgor Safonau Gogledd Cymru a gynhaliwyd yng Nghyngor Sir Ynys Môn. Cafwyd cyflwyniad gan Nick Bennett, yr Ombwdsmon, ac atebodd restr o gwestiynau gan aelodau'r Fforwm. Roedd Pwyllgor Safonau Ynys Môn wedi gwahodd yr Ombwdsmon i'r cyfarfod gan ei fod wedi nodi y byddai'n fodlon ymweld eto, yn dilyn ei ymweliad â Fforwm Pwyllgor Safonau Gogledd Cymru a gynhaliwyd yn Ynys Môn ar 26 Tachwedd 2014.

- Yn arferol mae Cadeirydd ac Is-gadeirydd pob Pwyllgor Safonau yn derbyn gwahoddiad, ynghyd â'r Swyddog Monitro. Gan mai Cyngor Sir Ynys Môn oedd yn cynnal y cyfarfod, gwahoddwyd holl aelodau Pwyllgor Safonau Cyngor Sir Ynys Môn i gyfarfod y Fforwm ar yr achlysur hwn.

#### Cyfraniad yr Ombwdsman

- Mae copi o gyflwyniad yr Ombwdsman ynghlwm yn **Atodiad 1 (ar gael yn Saesneg yn unig)**.

**3(a)** Esboniodd yr Ombwdsmon, mewn perthynas â Datrys Anghyfodau yn Lleol y byddai'n croesawu ymestyn hynny i Gyngorau Tref a Chymuned – ond dywedodd na fyddai'n gorfodi hynny; mae'n fater i bob Pwyllgor Safonau benderfynu arno.

**3(b)** O ran cwynion, esboniodd yr Ombwdsman bod nifer y cwynion am Gyngorau Sir wedi gostwng ond bod nifer y cwynion am Gyngorau Tref a Chymuned wedi cynyddu. Roedd 3 Cyngor Cymuned yn gyfrifol am draean o'r holl gwynion am Gyngorau Tref a Chymuned.

**3(c)** Esboniodd yr Ombwdsmon bod y prawf dau gam yn parhau i gael ei ddefnyddio a'r bwriad yw cael gwared ag unrhyw gwynion blinderus. Fodd bynnag, mae swyddfa'r Ombwdsmon yn derbyn mwy o gwynion.

Mae'r rhan fwyaf o gyllideb yr Ombwdsman yn cael ei wario ar ymchwiliadau iechyd, ond pwysleisiodd ei fod yn cymryd cwynion o dorri Cod Ymddygiad aelodau etholedig yn ddifrifol iawn pan eu bod yn ymwneud â bwlio, anonestrwydd neu gamddefnyddio grym.

- 3(d)** Credai'r Ombwdsmon bod Fforwm Pwyllgor Safonau Gogledd Cymru yn beth buddiol iawn i'w gael rhwng Awdurdodau Gogledd Cymru. Esboniodd y byddai'n hapus iawn i gwrdd â'r Fforwm ar sail fwy rheolaidd os byddai hynny'n ddefnyddiol.
4. Mae copi o'r cwestiynau a ofynnwyd i'r Ombwdsmon, ynghyd â'i atebion, ynghlwm yn **Atodiad 2 (ar gael yn Saesneg yn unig)**.

#### Materion eraill a drafodwyd

5. Yn dilyn cyfraniad yr Ombwdsman i'r Fforwm, aeth y cyfarfod yn ei flaen, a thrafodwyd materion yn ymwneud â'r Gofrestr o Ddiddordebau Aelodau. (Eitem rhif 3 yng nghyfarfod y Pwyllgor Safonau ar 14.09.2016.)

Penderfynwyd y byddai pob awdurdod yn gwneud ymholiadau gyda'r darparwr gwasanaeth ac adrodd yn ôl i'r Fforwm; mae'n bosib nad yw agwedd sy'n broblem i un awdurdod yn effeithio ar yr awdurdodau eraill. Os yw'r mater yn effeithio ar bawb yna cytunwyd y byddai'n well gweithredu ar y cyd yn hytrach nag ar lefel awdurdodau unigol, os oes modd.

6. Cytunwyd y bydd Fforwm Pwyllgor Safonau Gogledd Cymru yn cyfarfod ddwywaith y flwyddyn o hyn ymlaen, ym mis Mawrth / Ebrill a mis Tachwedd. Yr awdurdod sy'n cynnal y cyfarfod fydd yn gyfrifol am wneud y trefniadau.
7. Cyngor Sir Ddinbych fydd yn cynnal y cyfarfod nesaf ym mis Mawrth neu Ebrill 2017 ac edrychir ar y posibilrwydd o ddarparu hyfforddiant cymodi.


#### Sylwadau

8. Roedd 21 o gynrychiolwyr yn bresennol yng nghyfarfod y Fforwm, gyda chynrychiolydd o bob un o'r awdurdodau heblaw am un. Yn gyffredinol, roedd yr adborth yn cadarnhau bod y cyfarfod yn un defnyddiol.

#### **ARGYMHELLION**

9. (A) Gofynnir i'r Pwyllgor Safonau nodi cynnwys yr adroddiad hwn, ynghyd â'r atodiadau.
- (B) A yw'r Pwyllgor Safonau'n cytuno i ddsbarthu copi o **Atodiad 2** i Swyddogion Monitro cynghorau eraill yng Ngogledd Cymru?

# ATODIAD / APPENDIX



**North Wales Standards Committee Forum**

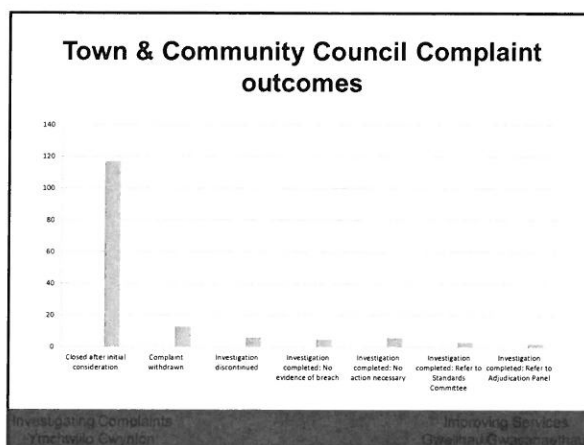
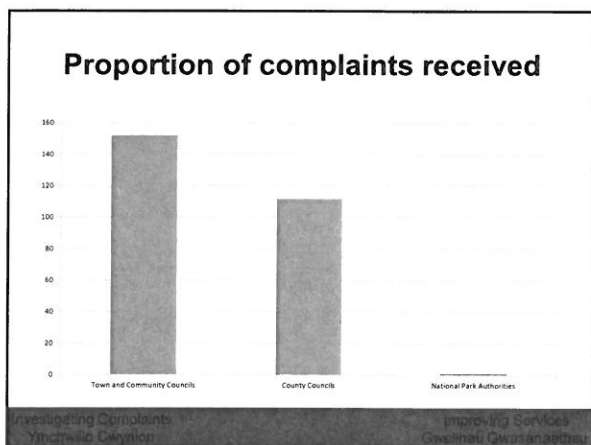
**Nick Bennett**  
Ombudsman

Investigating Complaints / Ymchwilio Cwynion  
Improving Services / Gwellhau Gwasanaethau

**Local Resolution**

- Member v Member complaints should be dealt with by internal dispute resolution procedure
- Extension of this to Community Councils

Investigating Complaints / Ymchwilio Cwynion  
Improving Services / Gwellhau Gwasanaethau



**Two stage test**

- Is there **direct** evidence that a breach actually took place?

If so:

- Is an investigation required in the public interest?

Investigating Complaints / Ymchwilio Cwynion  
Improving Services / Gwellhau Gwasanaethau

**Testing Public Interest One Year on**

- Is an investigation required in the public interest?
  - Public interest factors (non exhaustive)
    - Seriousness of breach
    - Deliberately seeking personal gain
    - Misuse of position of trust causing harm
    - Motivated by discrimination (protected characteristics)
    - Evidence of previous similar behaviour

Investigating Complaints / Ymchwilio Cwynion  
Improving Services / Gwellhau Gwasanaethau

### **Vexatious Complaints!**

- “Cllr X refused to shake my hand!”
- “Cllr Y cracked a bad joke in poor taste!”
- “Cllr P tutted and huffed whilst shaking his head!”
- “Cllr M referred to the public gathered in the street as a mob!”
- “Cllr S was clicking his pen on and off in an aggressive manner!”

Investigating Complaints  
Ymchwilio Cwynion

Improving Services  
Gwellhau Gwasanaethau

### **What does this mean?**

- The Ombudsman will only deal with serious breaches of the Code
- Not the ‘Ombudsman of sense of humour’
- More matters referred back to Standards Committees to investigate
- ‘Mandatory’ Member v Member internal dispute resolution

Investigating Complaints  
Ymchwilio Cwynion

Improving Services  
Gwellhau Gwasanaethau

## **Q & A**

Investigating Complaints  
Ymchwilio Cwynion

Improving Services  
Gwellhau Gwasanaethau

## ATODIAD 2

### FFORWM PWYLLGORAU SAFONAU GOGLEDD CYMRU HYDREF 17, 2016 CWESTIYNAU I'R OMBWDSMON A'R ATEBION A RODDWDYD

Protocol Datrysiad Lleol. Ydi'r protocol yn ddi-ddannedd oherwydd nad yw'n orfodol ac oherwydd na all osod sancsiynau?

Yn ein barn ni, mae protocolau Datrysiad Lleol wedi bod yn llwyddiant o ran annog ymgysylltu ar lefel leol a sicrhau atebolrwydd am fethiannau lefel isel i gadw at y Cod. Mae'n rhoi cyfle i'r partion ddatrys materion mewn modd amserol a chyfeillgar. Fe ddylai aelodau o awdurdodau lleol fod yn ymwybodol, lle bo datrysiad lleol yn methu, y gellir cyfeirio materion atom ni ar gyfer eu hystyried. Yn ein barn ni, os yw sefyllfa yn golygu bod angen cosb, ni fyddai hyn yn addas ar gyfer datrysiad lleol beth bynnag ac fe ddylid ei gyfeirio atom. Y bwriad yw ei ddefnyddio ar gyfer materion lefel isel, bach neu fân ddigwyddiadau.

Beth yw dyfodol y protocolau datrysiad lleol i gynghorau tref a chymuned? A fyddant yn cael eu cyfyngu i'r rheini sydd â phwerau cymhwysedd / dyletswyddau ychwanegol o dan Ddeddf Cenedlaethau'r Dyfodol a Llesiant 2015 ?

Mae Un Llais Cymru wedi rhoi proses model drafft at ei gilydd ac rydym wedi'i chefnogi. Ein safbwynt ni yw y dylai'r broses hon, neu un debyg, fod ar gael i'r holl Gynghorau Tref a Chymuned.

Gwrthdaro diddordebau i Swyddogion Monitro a Phwyllgorau Safonau sy'n deillio o Brotocolau Datrysiad Lleol a delio wedyn ag unrhyw atgyfeiriadau dilynol gan yr Ombwdsmon.

Mae hyn yn ein barn ni yn fater o grebwyll proffesiynol. Os oes gwrthdaro, mae'r Rheoliadau 2016<sup>1</sup> newydd yn caniatáu ar gyfer creu pwyllgorau safonau ar y cyd neu gyfeirio achosion at awdurdodau eraill mewn sefyllfaoedd o'r fath.

Mae'n ymddangos bod gostyngiad yn nifer yr achosion a gyflwynir i Banel Dyfarnu Cymru. A ellir priodoli hynny'n uniongyrchol i ddatrysiadau lleol? Ynteu a yw'r Ombwdsmon o'r farn bod cyflwyno'r prawf trothwy budd y cyhoedd wedi effeithio ar nifer yr achosion?

Er ein bod yn cydnabod efallai i'r prawf "budd y cyhoedd" gael dylanwad yn hyn o beth, yr effaith mewn gwirionedd yw ein bod yn ymchwilio i'r achosion difrifol o dorri rheolau. Mae'r ffigyrau ar gyfer atgyfeiriadau i PDC yn y gorffennol wedi codi a gostwng ond maent yn parhau i fod yn ddibynnol ar y cyfan ar natur y cwynion a gawn. Mae cwynion lefel isel na chawsant eu hymchwilio am y rheswm nad oeddent yn bodloni'r prawf 'budd y cyhoedd' yn annhebygol o fod wedi cael eu cyfeirio ar y PDC o dan y cynllun dau gam blaenorol beth bynnag.

A yw'r Ombwdsmon yn ystyried cynnig neu drefnu hyfforddiant cyfryngu ar gyfer Swyddogion Monitro ac aelodau'r gwahanol Bwyllgorau Safonau Monitro yng ngoleuni'r gofyniad i wneud mwy trwy ddatrysiadau lleol? Beth yw rôl y Pwyllgor Safonau mewn perthynas â sylwadau'r Ombwdsmon yn y canllawiau diwygiedig, a gyhoeddwyd ym mis Gorffennaf 2016, "fy mod yn cefnogi ymestyn hyn (y broses datrysiad lleol) i gynnwys cynghorau cymuned" (tudalen 8)?

Na, ni fyddai ein hadnoddau yn ymestyn i hyn.

<sup>1</sup> Rheoliadau Llywodraeth Leol (Pwyllgorau, Ymchwiliadau, Goddefebau ac Atgyfeiriadau) (Cymru) (Fel y'i diwygiwyd) 2016.

Os yw'r Ombwdsmon yn ystyried y dylai'r broses datrysiad lleol gael ei hymestyn i gynnwys cynghorau cymuned hefyd, a fydd yr Ombwdsmon yn darparu Protocol Datrysiad Lleol safonol neu dempled er mwyn sicrhau bod yr holl aelodau'n cael eu trin yn deg ac yn gyson?

Na, ein barn ni yw bod y broses a gynigir gan U.LL.C yn addas ac fel dewis arall, gallai protocol prif awdurdod ei hun gael ei ddefnyddio a'i addasu i'r diben hwn.

Mae amharodrwydd mewn rhai cynghorau cymuned i symud i'r oes ddigidol. Sut ydych yn gweld rolau'r cynghorau cymuned?

Nid yw hwn yn fater i ni.

Pam mae achosion yn cymryd cymaint o amser i'w datrys o pryd y gwneir y gŵyn?

Mae rhesymau'n amrywio – yn aml iawn mae'n dibynnu ar natur a nifer yr honiadau a wneir, ffynonellau'r dystiolaeth a pha mor hawdd yw'r rhain i gael mynediad iddynt, argaeledd tystion ac Aelodau eu hunain pan fydd angen eu cyfweld. Rydym bob amser yn chwilio am ffyrdd i wella amserlenni. Mae gennym bellach systemau adolygu misol ar gyfer ymchwiliadau i'r Cod Ymddygiad sy'n ceisio sicrhau bod ymchwiliadau yn benodol ac yn amserol.

Y llynedd, 15/16, fe welsom welliant o ran amseroedd cau ymchwiliadau. Roedd 84% o'r ymchwiliadau wedi dod i ben o fewn 9 mis o gymharu â'r flwyddyn flaenorol pan gafodd dim ond 76% eu cau o fewn yr amserlen hon gyda'r rhai hynny a oedd yn cymryd hyd at flwyddyn i'w cwblhau yn gostwng 9%.

A yw'r Ombwdsmon yn ystyried paratoi Canllawiau Cosb sydd wedi eu teilwra'n benodol i gwrdd ag anghenion a phwerau'r Pwyllgorau Safonau?

Does dim cynllun i ni wneud hyn. Yn gyffredinol, rydym o'r farn bod cosb yn rhywbeth i'r Pwyllgor neu'r Tribiwnlys sy'n ystyried y mater. Mae PDC wedi cyhoeddi canllawiau ar gosbau ac rydym yn weithredol yn cyfeirio'r Pwyllgorau Safonau atynt. Rydym yn teimlo bod y ffactorau sy'n gwaethygu a'r ffactorau sy'n lliniaru yr un mor berthnasol a bod yr arweiniad ar natur cosbau yn addysgiadol. Fel grŵp, efallai yr hoffech ddatblygu hyn eich hun.

Eglurder o gwmpas yr Offeryn Statudol newydd. h.y. atal yr unigolyn o fewn tymor cyfredol y swydd yn unig. Onid yw hyn yn ei wneud yn ddiwerth pan y gall aelod dorri'r Côt mewn ffordd ddifrifol, ac os yw'r amseriad yn iawn, ni fydd unrhyw ganlyniadau? A fyddai'r Ombwdsmon yn disgwyl y byddai Pwyllgorau Safonau neu Dribiwnlysoedd Achos yn dal i fynd yn eu blaen gan roi cerydd yn unig, gan ei gwneud yn glir y byddai'r unigolyn wedi cael ei atal neu ei wahardd pe bai'r gosb honno ar gael? A yw'n gwastraffu arian mewn gwirionedd i ymchwilio, erlyn a dyfarnu ar rywbeth fel hyn ac onid yw'n annheg i aelodau etholedig yn yr ystyr y bydd rhai yn wynebu cael eu hatal oherwydd torri amod yn gynnwys yn eu cyfnod yn y swydd tra bydd eraill yn "dianc yn ddi-gosb"?

Fe wnaethom gefnogi'r gwelliant hwn pan ymgynghorodd Llywodraeth Cymru â ni gan ei fod yn sicrhau cysondeb rhwng pwerau pwyllgorau safonau a phwerau PDC i wahardd aelodau.

A ydym yn mynd i lawr trywydd model Lloegr? A fyddai'n well i'r Ombwdsmon ganolbwyntio ar ddarpariaeth gwasanaethau cyhoeddus, yn hytrach nag ymddygiad aelodau etholedig, o gofio'r adnoddau prin?

Mae darparu Gwasanaethau Cyhoeddus yn bwysig ond mae'r Cod Ymddygiad yn chwarae rôl hanfodol o ran sicrhau safonau mewn swyddfa gyhoeddus, sy'n hanfodol ar gyfer hyder y cyhoedd mewn aelodau etholedig. Mae hyn yn hynod o bwysig lle gwelwn enghreifftiau o dorri rheolau mewn modd difrifol megis camddefnyddio proses neu sefyllfa.

Rôl y Pwyllgor Safonau a Swyddogion Monitro Lleol mewn perthynas â chynghorau tref a chymuned, yn enwedig yng ngoleuni'r canllawiau drafft newydd. A oes disgwyl i Swyddogion Monitro gyflwyno cwynion a / neu a oes disgwyl i Bwyllgorau Safonau a Swyddogion Monitro yn awr ymgymryd â datrysiadau lleol ar lefel Cyngor Tref a Chymuned?

Mae'r arweiniad yn ceisio cadarnhau bod yna opsiynau ar gael i SM pan ddygir sylw at achos posibl o dorri'r Cod a bod y broses ar gyfer cyfeirio cwyn atom ni yn dal i fodoli. O ran datrysiadau lleol ar gyfer Cynghorau Tref a Chymuned, mae'n rhywbeth sydd angen ystyriaeth ofalus. Mae cynnig Un Llais Cymru yn golygu bod y Clerc yn chwarae rhan hanfodol yn y broses.

A oes yna, neu a oes yna fwriad i gael, llyfrgell archif o benderfyniadau pwyllgorau safonau, er cysondeb, yn hytrach na dim ond penderfyniadau'r Tribiwnlysoedd Achos gan Banel Ddyfarnu Cymru.

Mae ein coflyfrau yn darparu dolen i benderfyniadau sy'n cael eu cymryd gan PS a PDC. Rydym ar hyn o bryd yn gweithio ar gronfa ddata o benderfyniadau hanesyddol sy'n dyddio'n ôl i gyfnod cyn y coflyfrau at ddefnydd mewnol a gallem ystyried a oes lle i ymestyn hyn i roi mynediad i'r cyhoedd.

Mae'n ofyniad statudol i Gynghorau Tref a Chymuned gael gwefannau ac i gyhoeddi eu cofrestrau o ddiddordebau ar y gwefannau hynny. Pa gamau fydd yr Ombwdsmon yn eu cymryd os bydd Cynghorau Tref a Chymuned yn methu â chydymffurfio â'r gofyniad hwn?

Byddai methiant ar ran cyngor tref a chymuned i wneud hyn fel arfer yn dod o dan yr awdurdodaeth sydd gennym ni mewn perthynas â Chamweinyddu. Petai ymchwiliad yn cael ei gynnal i gŵyn a gyflwynwyd yn y ffordd gywir yn dod i'r casgliad nad oedd hyn yn digwydd, byddai modd gwneud argymhellion. Petai hyn yn dod i'r fei yng nghyd-destun ymchwiliad i faterion yn ymwneud a'r cod, byddai modd i ni gyfeirio at hyn yn yr adroddiad ond ni fyddai modd gwneud argymhelliad gorfodol. Fodd bynnag, mae gan PDC y gallu i wneud argymhellion petai hyn yn codi fel mater allweddol yn ystod tribiwnlys.

Beth yw'r effaith ar amserlenni swyddfa'r Ombwdsmon yn sgil derbyn / ymchwilio i lai o achosion ar hyn o bryd?

Mae'r dadansoddiad o ffigyrau ers cyflwyno'r prawf PI yn awgrymu bod ymchwiliadau'n cael eu cwblhau yn gynt gyda 84% o fewn 9 mis yn 15/16 o gymharu â 76% yn 14/15.

Mae'r ddeddfwriaeth mewn perthynas â'r sail newydd dros gael gollyngiad [paragraff 4(3) Rheoliadau Llywodraeth Leol (Pwyllgorau Safonau, Ymchwiliadau, Gollyngiadau ac Atgyfeirio) (Cymru) (Diwygiad) 2016] yn nodi y gellir caniatáu gollyngiad "os yw'n ymddangos i'r pwyllgor ei bod yn briodol, fel arall, i ganiatáu gollyngiad".

Fodd bynnag, mae'r canllawiau diwygiedig a gyhoeddwyd gan swyddfa'r Ombwdsmon yn rhoi manylion y gellir caniatáu gollyngiad "os yw'n briodol dan yr holl amgylchiadau, lle nad oedd fel arall yn bosib, i wneud addasiadau rhesymol i ddarparu ar gyfer anabledd person."

Cadarnhewch os gwelwch yn dda mai'r "anabledd" yw hwn a grëwyd gan y diddordeb sy'n rhagfarnu; ymddengys bod y ddeddfwriaeth yn mynd yn bellach na'r hyn sy'n cael ei gynnwys yn y canllawiau?

Ein dealltwriaeth ni, sy'n seiliedig ar wybodaeth ymgynghori gan Lywodraeth Cymru, yw bod y sail newydd ar gyfer caniatâd arbennig yn seiliedig ar ateb ymarferol i "anabledd" aelod penodol os ydyw er enghraifft yn anodd iddynt adael ystafell neu siambr pan fydd mater y mae ganddynt ddiddordeb ynddo, p'un a yw'r diddordeb hwnnw'n un personol neu'n un sy'n rhagfarnu, yn cael ei drafod. Mae'r canllawiau wedi cael eu hysgrifennu er mwyn adlewyrchu hyn.



O gofio'r sylwadau yn y canllawiau a gyhoeddwyd gan eich swyddfa yn awgrymu y gallai gweithdrefnau datrysiad lleol helpu i leihau nifer y cwynion a dderbynnir gan gynghorwyr tref a chymuned, sut oeddech chi wedi rhagweld y byddai'r adnoddau'n cael eu darparu ar gyfer gwneud hynny?

[Mae'r paragraff o'r canllawiau fel a ganlyn –

"Mae'r rhan fwyaf o awdurdodau lleol ar draws Cymru wedi gweithredu gweithdrefnau datrysiad lleol i ddelio â chwynion lefel isel sy'n cael eu gwneud gan aelod yn erbyn cyd-aelod. Mae'r trefniadau hyn yn effeithiol o ran datrys llawer o'r mathau hyn o gwynion. 'Rwy'n cefnogi ymestyn hyn i gynnwys cynghorau cymuned. " ]

**Ni fyddai hyn yn fater i ni.**

Er bod yr adroddiad blynyddol i'w groesawu, a fyddai modd cynnwys mwy o ddadansoddiad o'r tueddiadau ac unrhyw wersi y gellid eu dysgu o'r ystadegau, e.e. a oes cynnydd yn nifer yr achosion o ddiffyg parch neu ostyngiad yn nifer yr honiadau o fethiant i ddatgan diddordeb, er mwyn helpu i ddatgelu unrhyw waith y gall bod Pwyllgorau Safonau angen ei wneud yn y dyfodol neu i ddangos llwyddiant y gwaith sydd eisoes wedi cael ei wneud.

**Rydym ar hyn o bryd yn ymchwilio i ffyrdd o gywain gwybodaeth ac adrodd mewn ffordd fwy cynhwysfawr ac ystyrlon. Gobeithir y byddwn yn gallu darparu gwell dadansoddiad yn y dyfodol ac rydym yn gwerthfawrogi bod angen gwneud hyn.**

Mae pryder y gall y cyhoedd golli hyder o ran gorfodi'r Cod Ymddygiad os ydynt yn teimlo bod yr Ombwdsmon wedi penderfynu nad yw cwynion, sy'n ddilys yn eu barn nhw, yn deilwng o ymchwiliad. A fyddai'r Ombwdsmon yn ystyried cyfeirio, ar gyfer ymchwiliad lleol, yr achosion hynny y mae wedi penderfynu peidio ag ymchwilio iddynt?

**Rydym o'r farn y gallai aelodau o'r cyhoedd golli hyder petaem yn ymchwilio i gwynion dibwys a dyma hefyd y rheswm y tu ôl i'r prawf budd y cyhoedd. Mae gennym y pwerau i ddod ag ymchwiliad i ben ac i gyfeirio hyn ar gyfer ymchwiliad lleol; mae hyn yn rhywbeth yr ydym wedi'i wneud yn y gorffennol ond ychydig iawn sydd wedi manteisio ar y cyfle a gwelwyd peth amharoddrwydd ar ran Swyddogion Monitro. Fodd bynnag, mae'r gallu i wneud hyn yn dal i fod yn berthnasol a gallem wneud hyn petaem yn ystyried bod hynny'n briodol.**

Ydi'r Ombwdsmon yn ystyried y byddai gosod safonau gofynnol a hyfforddiant gorfodol ar gyfer Clercod Cynghorau Tref, Dinas a Chymuned yn cynorthwyo i gynnal safonau uchel o ymddygiad a gweithrediad y Gweithdrefnau Datrysiad Lleol yn y Cynghorau hynny?

**Ydi, tra rydym yn cytuno y byddai hyfforddiant yn y maes hwn yn fanteisiol, yn enwedig os yw Clercod yn gallu chwarae rôl mewn datrysiadau lleol, nid yw'n rhywbeth y byddem ni fel sefydliad yn gallu darparu adnoddau ar ei gyfer. Efallai ei fod yn rhywbeth y byddai sefydliadau fel Un Llais Cymru neu Gymdeithas y Clercod Lleol yn dymuno ei wneud.**